

Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет
Кафедра громадського здоров'я з лікарсько-трудовою експертизою

СИЛАБУС

ОРГАНІЗАЦІЯ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Обов'язкова компонента

Освітньо-професійна програма
освітньо-професійний рівень

галузь знань
спеціальність

кваліфікація освітня

форма навчання

Курс та семестр вивчення
навчальної дисципліни

Громадське здоров'я
другий (магістерський) рівень вищої
освіти

22 «Охорона здоров'я»
229 «Громадське здоров'я»

магістр громадського здоров'я

заочна

курс – I,
семестр - I

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ

Прізвище ім'я по батькові викладача	<i>Ляхова Наталія Олександрівна, доцент, кандидат медичних наук</i>
Профайл викладача	https://soc-med.pdmu.edu.ua/team
Контактний телефон	+38 050 6147638
E-mail	n.liakhova@pdmu.edu.ua
Прізвище ім'я по батькові викладача	<i>Лисак Віктор Петрович, доцент, кандидат медичних наук</i>
Профайл викладача	https://soc-med.pdmu.edu.ua/team
E-mail	socmed@pdmu.edu.ua
Сторінка кафедри на сайті ПДМУ	https://soc-med.pdmu.edu.ua

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Обсяг навчальної дисципліни

Кількість кредитів/годин – 6/180, із них:

Аудиторні заняття: лекції (год.) – 4; практичні (год.) – 20

Консультації – 12

Самостійна робота (год) – 144

Вид контролю: підсумковий модульний контроль (ПМК)

Політика навчальної дисципліни

Викладання дисципліни «Організація охорони здоров'я» здійснюється на кафедрі громадського здоров'я з лікарсько-трудовою експертизою.

Політика щодо дотримання принципів академічної доброчесності здобувачів вищої освіти:

- самостійне виконання навчальних завдань поточного та підсумкового контролів без використання зовнішніх джерел інформації (окрім випадків дозволених викладачем, підготовки практичних завдань під час заняття);

- списування під час контролю знань заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів);

- самостійне виконання індивідуальних завдань та коректне оформлення посилань на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей.

Загальні засади, цінності, принципи та норми академічної доброчесності, політика і процедури забезпечення визначені «Кодексом академічної доброчесності»

(https://www.pdmu.edu.ua/storage/sections_nv/docs_links/w06zPTIU3h58RxfaqTTwy7bSS9MTIfSDrxtHezK6.pdf?_ga=2.14937590.1521394657.1630681136).

«Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти та співробітників»

(https://www.pdmu.edu.ua/storage/sections_nv/docs_links/Sj670MBVmC9qGVuTmHU8k9ZGKuX3DlzIwRNr8pBu.pdf) встановлює норми та правила академічної доброчесності при виконанні письмових робіт.

Політика щодо дотримання принципів та норм етики та деонтології здобувачами вищої освіти:

дотримання правил внутрішнього розпорядку ПДМУ, бути толерантними, доброзичливим та виваженими у спілкуванні з викладачами та співробітниками кафедри, медичним персоналом закладу охорони здоров'я;

Політика щодо відвідувань та відпрацюванню занять здобувачами вищої освіти:

- присутність на всіх заняттях: лекційних, практичних, ПМК є обов'язковим з метою об'єктивного поточного та підсумкового оцінювання знань.

- відпрацювання пропущених занять є обов'язковим та проходить на кафедрі;

- перескладання ПМК з метою підвищення оцінки не допускається, окрім ситуацій невиконання програми дисципліни або неявки на підсумковий контроль.

У міжсесійний період реалізація освітнього процесу здійснюється у вигляді консультацій та самостійної роботи. Опрацювання здобувачем тем самостійної роботи проходить на платформі e-Aristo, доступ до якої забезпечує адміністрація ННМІ. Консультації проводяться у формі відповідей на запитання, дискусій, круглих столів з використанням платформи ZOOM.

Викладання на кафедрі відбувається відповідно до норм чинного законодавства України та нормативних документів ПДМУ з якими можна ознайомитися за посиланням: <https://www.pdmu.edu.ua/n-process/department-npr/normativni-dokumenty>

Звертаємо увагу!!! При вивченні дисципліни вітається долучення здобувачів освіти до неформальної освіти у вигляді участі у вебінарах, конференціях, семінарах за тематиками дисципліни. Отримані сертифікати є підґрунтям для перезарахування окремих тем дисципліни з отриманням відповідної оцінки.

Опис навчальної дисципліни (анотація):

Метою викладання ОК «Організація охорони здоров'я» є оволодіння здобувачами сучасними знаннями з організації системи охорони здоров'я в державі в цілому та за окремими напрямками, її нормативно-правового регулювання та тенденцій й перспектив реформування системи охорони здоров'я.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: сучасні підходи та особливості організації охорони здоров'я в Україні.

Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни: (міждисциплінарні зв'язки):

ОК Організація охорони здоров'я має міждисциплінарні зв'язки з таким освітніми компонентами ОПП як: Економіка охорони здоров'я, Громадське здоров'я, Правове забезпечення громадського здоров'я.

Постреквізити:

ОК Громадське здоров'я; ОК Оцінка та забезпечення безпеки навколишнього середовища, праці та харчових продуктів; ОК Менеджмент та лідерство в системі громадського здоров'я; ОК Епідеміологія в практиці громадського здоров'я; ОК Проектна діяльність в галузі охорони здоров'я; ОК Сучасні методи організації наукового дослідження в громадському здоров'ї.

Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна:

- **Інтегральна**

ІК 1. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі громадського здоров'я або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

- **Загальні:**

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 10. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 12. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 13. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК14. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.

- **Спеціальні (фахові):**

СК 1. Здатність оцінювати, інтерпретувати, порівнювати та прогнозувати основні показники громадського здоров'я.

СК 2. Здатність визначати пріоритети і проводити оцінку потреб сфери громадського здоров'я у конкретній ситуації.

СК 4. Здатність аналізувати вплив різних детермінант на здоров'я населення та обґрунтовувати відповідні заходи з їх попередження.

СК 5. Здатність оцінювати ризики та обґрунтовувати доцільні дії у відповідь на надзвичайні ситуації в сфері громадського здоров'я.

СК 6. Здатність аналізувати стратегії, політики та інтервенції в сфері громадського здоров'я та пропонувати заходи щодо підвищення ефективності використання наявних коштів.

СК 7. Здатність створювати команду для діяльності у сфері громадського здоров'я і забезпечувати її ефективну роботу.

СК 8. Здатність розробляти проекти надання послуг громадського здоров'я та профілактики (первинної, вторинної та третинної) захворювань, промоції здоров'я, та забезпечувати їх реалізацію.

Програмні результати навчання:

ПРН1. Оцінювати основні демографічні та епідеміологічні показники, значення і тенденції зміни основних детермінант, що чинять вплив на здоров'я у розрізі різних груп населення в Україні, Європейському регіоні та світі.

ПРН4. Організовувати заходи з нагляду за станом здоров'я населення з використанням міжсекторального підходу.

ПРН5. Формулювати висновки, розробляти прогнози та проводити аналіз впливу детермінант на здоров'я населення (соціальні, економічні, індивідуальні, навколишнього середовища), визначати потреби різних груп населення щодо здоров'я, базуючись на інформації отриманій із систем епідеміологічного нагляду.

ПРН10. Розробляти заходи з профілактики (первинної, вторинної та третинної) захворювань та сприяти їх реалізації на практиці згідно чинного законодавства.

ПРН11. Розробляти та впроваджувати стратегії, політики та окремі заходи у сфері промоції здоров'я, здійснювати ефективну комунікацію у сфері громадського здоров'я з використанням різних каналів та технік комунікації.

ПРН12. Розробляти та впроваджувати системи моніторингу і оцінки ефективності інтервенцій, профілактичних та діагностичних або скринінгових програм та політик в громадському здоров'ї.

ПРН13. Здійснювати аналіз ефективності розроблених процедур, інтервенцій, стратегій та політик в сфері громадського здоров'я.

ПРН17. Виконувати управлінські функції та організувати надання якісних послуг у сфері громадського здоров'я.

ПРН23. Надавати послуги у сфері громадського здоров'я окремим категоріям населення незалежно від політичних, релігійних, гендерних та інших переконань, етнічного, соціального та національного походження.

Тематичний план лекцій

№ п/п	Назва теми	К-ть годин
1	<i>Світові системи охорони здоров'я</i> Системи охорони здоров'я та їх класифікації. Роль і значення міжнародного співробітництва в галузі охорони здоров'я. Функції і діяльність Всесвітньої організації охорони здоров'я. Всесвітня декларація з охорони здоров'я. Основи політики досягнення здоров'я для всіх в Європейському регіоні.	2
2	<i>Система охорони здоров'я України: основні поняття та підходи.</i> Принципи надання медичної допомоги населенню. Види медичної допомоги згідно чинного законодавства. Нормативно-правове забезпечення організації медичної допомоги. Мережа закладів охорони здоров'я різних рівнів. Організація надання первинної та спеціалізованої медичної допомоги населенню. Фінансові гарантії. Пакети медичних послуг.	2
	Разом	4

Тематичний план практичних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	<i>Системи охорони здоров'я в Україні та в світі, порівняльна характеристика, переваги та недоліки.</i> Система охорони здоров'я в Україні, її особливості в перехідному періоді суспільства. Нормативно-правове забезпечення надання медичної допомоги в Україні. Цілепокладання системи охорони здоров'я. Структура та функції системи охорони здоров'я. Ресурси системи охорони здоров'я в Україні. Основні джерела фінансування.	2
2	<i>Види медичної допомоги згідно чинного законодавства. Заклади охорони здоров'я, їх види, структура та функції.</i> Види медичної допомоги за складністю надання (первинна, спеціалізована). Види медичної допомоги за місцем надання (амбулаторно-поліклінічна, стаціонарна, на місці події (екстрена). Види медичної допомоги за особливостями надання (паліативна (хоспісна), екстрена, медична реабілітація). Заклади охорони здоров'я різних видів, їх структура та функції. Безбар'єрності та інклюзії при наданні медичної допомоги.	2
3	<i>Організація надання первинної медико-санітарної допомоги населенню.</i> Організація первинної медико-санітарної допомоги (ПМСД) на засадах сімейної медицини. Основні принципи сімейної медицини. Центри первинної медико-санітарної допомоги: структура та функції. Амбулаторії загальної практики-сімейної медицини, їх структура, функції. Профілактична робота	2

	лікаря ЗПСМ: Мотиваційне інтерв'ювання. Оцінка ризику раптової смерті від серцево-судинних захворювань. Шкала SCORE. Взаємодія лікаря ЗПСМ з фахівцями громадського здоров'я. Міжнародні класифікації хвороб: МКХ, ІСРС-2. Медична документація закладів: облікова та звітна.	
4	<i>Організація спеціалізованої медичної допомоги</i> Мережа закладів, що надають спеціалізовану допомогу. Госпітальні округи та госпітальні кластери. Кластерні та надкластерні заклади охорони здоров'я Спеціалізована медична допомога що надається в амбулаторних та стаціонарних умовах. Порядок направлення пацієнтів відповідно до медичних показань до закладів охорони здоров'я, що забезпечують надання спеціалізованої медичної допомоги. Стаціонар заміни технології (денний стаціонар, стаціонар на дому, стаціонар одного дня). Медична документація закладів: облікова та звітна.	2
5	<i>Організація та зміст окремих видів медичної допомоги.</i> Організація та зміст роботи закладів охорони здоров'я, що надають акушерсько-гінекологічну допомогу: структура та аналіз діяльності. Організація та зміст роботи закладів охорони здоров'я, що надають медичну допомогу дітям, облік і аналіз їх діяльності. Організація та зміст роботи служби екстреної медичної допомоги. Медико-соціальне забезпечення населення літнього віку. Паліативна та хоспісна допомога. Охорона психічного здоров'я.	2
6	<i>Організація медичної експертизи тимчасової втрати працездатності.</i> Види тимчасової та стійкої непрацездатності. Завдання закладів охорони здоров'я та лікуючих лікарів при організації проведенні експертизи тимчасової втрати працездатності. Документи, що засвідчують тимчасову втрати працездатності. Порядок формування медичного висновку про тимчасову непрацездатність (МВТН).	2
7	<i>Організація медичної експертизи стійкої втрати працездатності.</i> Види тимчасової та стійкої непрацездатності. Міжнародна класифікація функціональних обмежень (МКФ). Порядок встановлення ступеня стійкої втрати професійної працездатності в рамках проведення оцінювання повсякденного функціонування особи. Порядок проведення оцінювання повсякденного функціонування особи. Порядок направлення особи на оцінювання. Організація роботи закладів, що проводять оцінювання. Групи інвалідності. Структура причин інвалідності. Організація роботи по реабілітації.	2
8	<i>Оцінка якості медичної допомоги населенню.</i> Стандарти якості медичної допомоги стосовно клініко-статистичних груп, нозологічних форм. Стандарти медичних технологій. Методика оцінки якості. Застосування клінічних протоколів. Локальні та уніфіковані клінічні протоколи. Медико-економічні стандарти. Значення ліцензування та акредитації медичних закладів для забезпечення належної якості медичної допомоги. Організація роботи клініко-експертних комісій. Аналіз задоволеності населення послугами.	2
9	<i>Електронна система охорони здоров'я.</i> Структура та функції електронної системи охорони здоров'я (ЕСОЗ). Основні групи користувачів в ЕСОЗ. Єдиний медичний інформаційний простір. Електронний медичний запис. Електронні реєстри. Телемедицина. Медичні інформаційні системи. Цифрова компетентність працівників сфери охорони здоров'я:	2
10	Підсумковий модульний контроль	2
	Разом за модуль	20

Самостійна робота

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	Підготовка до практичних занять та лекцій	66
2	Підготовка до консультативних занять	36
3.	Підготовка до ПМК	6
	Опрацювання тем, що не входять до плану аудиторних занять на платформі eAristo	36
1	<i>Світові системи охорони здоров'я, їх порівняльна характеристика, переваги та недоліки.</i> Моделі організації та фінансування охорони здоров'я. Роль і значення міжнародного співробітництва в галузі охорони здоров'я. Функції і діяльність Всесвітньої організації охорони здоров'я. Всесвітня декларація з охорони здоров'я. Основи політики досягнення здоров'я для всіх в Європейському регіоні	6
2	<i>Нормативно-правове забезпечення надання медичної допомоги в Україні</i> Нормативно-правове забезпечення функціонування сімейної медицини. Нормативно-правове забезпечення надання акушерсько-гінекологічної допомоги. Нормативно-правове забезпечення організації медичної допомоги дітям. Нормативно-правове забезпечення психіатричної допомоги. Нормативно-правове забезпечення медичної реабілітації. Нормативно-правове забезпечення паліативної (хоспісної) допомоги. Нормативно-правове забезпечення екстреної медичної допомоги	6
3	<i>Система стандартів у сфері охорони здоров'я</i> Державні соціальні нормативи у сфері охорони здоров'я, їх нормативно-правове підґрунтя. Галузеві стандарти у сфері охорони здоров'я (стандарт медичної допомоги; клінічний протокол; таблиць матеріально-технічного оснащення; лікарський формуляр).	6
4	<i>Види медичних експертиз згідно чинного законодавства, організація їх проведення.</i> Види медичних експертиз; правові засади медичної експертизи; організація проведення різних видів медичних експертиз: судово-медичної; військово-лікарської; судово-психіатричної; патолого-анатомічної.	6
5	<i>Загальні основи реабілітації.</i> Загальні питання реабілітації. Завдання, мета і принципи реабілітації. Види, етапи і періоди реабілітації. Правові засади медичної реабілітації. Основні завдання охорони здоров'я в області медичної реабілітації	6
6	<i>Управління якістю медичної допомоги на локальному рівні</i> Безперервне поліпшення якості: Цикл Демінга-Шухарта. Тріада Донабедіана. Обов'язки учасників в поліпшенні якості. Міжнародні стандарти ISO. Організації, які опікуються якістю медичної допомоги в розвинених країнах. Інструменти управління якістю медичної допомоги.	6
	Разом	144

Тематичний план консультативних занять

№	Тема	К-ть годин
1	Дискусія на тему: «Світові системи охорони здоров'я, їх порівняльна характеристика, переваги та недоліки».	2
2	Аналіз нормативно-правової бази, що забезпечує функціонування системи охорони здоров'я в Україні.	2
3	Система стандартів у сфері охорони здоров'я	2
4	Особливості проведення різних видів медичних експертиз в	2

	сучасних умовах.	
5	Загальні основи реабілітації. Організація реабілітаційної допомоги в сучасних умовах.	2
6	Організація міжсектаральної взаємодії закладів охорони здоров'я в збереженні громадського здоров'я	2
	Разом	12

Перелік теоретичних питань для підготовки здобувачів вищої освіти до підсумкового модульного контролю:

1. Основні принципи охорони здоров'я в Україні. Правові засади охорони здоров'я.
2. Системи охорони здоров'я: цілі, функції. Типи систем охорони здоров'я, характеристики, переваги та недоліки.
3. Реформи в системі охорони здоров'я України: реформи в наданні послуг, фінансуванні, кадровому забезпеченні та управлінні охороною здоров'я.
4. Організаційні принципи медичної допомоги. Види медичної допомоги та заклади, що її надають.
5. Визначення поняття «первинна медична допомога» (ПМД). Основні принципи ПМД на засадах сімейної медицини. Центри первинної медичної допомоги.
6. Характеристика існуючих організаційних моделей роботи сімейних лікарів. Можливі організаційні моделі сімейної медицини в Україні.
7. Завдання та зміст роботи сімейного лікаря, співпраця з різними закладами охорони здоров'я, із соціальними службами. Роль центрів первинної медичної допомоги у медичному забезпеченні населення.
8. Організація позалікарняної (спеціалізованої та вузькоспеціалізованої) медичної допомоги населенню.
9. Зміст спеціалізованої стаціонарної медичної допомоги. Заклади, що надають стаціонарну допомогу.
10. Заходи щодо раціонального використання ліжкового фонду. Порядок направлення пацієнтів.
11. Значення стаціонарозамінної допомоги, її організаційні форми. Функції та структура денного стаціонару.
12. Облік роботи стаціонарів, методика визначення та аналіз показників їх діяльності.
13. Організація роботи кластерних та надкластерних лікарень.
14. Госпітальний округ: принцип створення та характеристика закладів.
15. Екстрена медична допомога: система, принципи, завдання, показники діяльності закладів. Організація екстренної медичної допомоги в сільській місцевості.
16. Організація роботи Центрів екстреної медичної допомоги та медицини катастроф. Лікарня та станції швидкої медичної допомоги, основні завдання та функції.
17. Лікувально-профілактичні заклади з надання акушерсько-гінекологічної допомоги, особливості їх формування в умовах міської та сільської місцевостей; організація та зміст їх діяльності.

18. Експертна оцінка організаційних елементів медичного забезпечення вагітних і жінок з гінекологічними захворюваннями.
19. Організація роботи закладів, що надають медичну допомогу вагітним жінкам та дітям: перинатальний центр; пологовий будинок; жіноча консультація. Завдання, зміст роботи, структура, показники діяльності, особливості взаємодії між собою та закладами, що надають первинну медичну допомогу.
20. Заклади, що надають медичну допомогу дітям, їх структура та функції. Основні розділи роботи педіатра, сімейного лікаря. Організація спеціалізованої медичної допомоги дітям.
21. Організація медичної експертизи втрати працездатності. Види тимчасової непрацездатності, особливості проведення експертизи при окремих видах непрацездатності. Завдання лікуючих лікарів та ЛКК при проведенні експертизи тимчасової втрати працездатності.
22. Організація експертизи стійкої втрати працездатності. Види інвалідності. Міжнародна класифікація функціональних обмежень.
23. Оцінка якості надання медичної допомоги. Акредитація закладів охорони здоров'я.
24. Управління якістю медичної допомоги.
25. Медико-соціальне забезпечення населення літнього віку. Паліативна та хоспісна допомога, принципи організації.
26. Поняття «медичне страхування». Особливості реалізації обов'язкового та добровільного медичного страхування. Проблеми впровадження страхової медицини в Україні.
27. Обізнаність щодо психічного здоров'я у суспільстві. Організація охорони психічного здоров'я на рівні первинної медичної допомоги, профілактичні та реабілітаційні заходи.
28. Електронне здоров'я. Структура, ресурси, послуги.
29. Цифрова компетентність фахівця охорони здоров'я.
30. Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ). Мета та історія створення, завдання. Значення діяльності ВООЗ для країн світу та України.

Перелік практичних навичок:

- Розрахунок показників діяльності закладів охорони здоров'я різних видів.
- Розробка анкет-опитувальників для визначати потреби різних груп населення щодо здоров'я
- Складання плану лекцій та підготовка відповідних тез і матеріалів з промоції здоров'я
- Аналіз звітної документації закладів охорони здоров'я

Форма підсумкового контролю: підсумковий модульний контроль

Система поточного та підсумкового контролю

При вивченні дисципліни застосовується поточний та підсумковий семестровий контроль. Також, передбачено обов'язковий контроль засвоєння навчального матеріалу дисципліни, віднесеного на самостійну роботу.

Максимальна кількість балів, що присвоюється здобувачу освіти при засвоєнні модулю (залікового кредиту) – **200 балів**, в тому числі за поточну навчальну діяльність – **120 балів**, за результатами модульного підсумкового контролю – **80 балів**.

Під час сесії здобувач освіти обов'язково отримує оцінку згідно стандартизованих узагальнених критеріїв оцінювання знань студентів.

Результати навчальних досягнень здобувачів освіти під час міжсесійного періоду визначаються автоматично у вигляді «слав/не склав» платформою e-Aristo і є обов'язковою умовою для допуску до підсумкового контролю.

На передодні останнього заняття викладач проводить розрахунок середньої оцінки поточної успішності здобувача вищої освіти, потім проводить конвертацію балів згідно таблиці. До ПМК допускаються здобувачі вищої освіти, які набрали необхідну мінімальну кількість балів впродовж поточного контролю (середній бал успішності 3,0 і вище), не мають невідпрацьованих пропусків лекційних та практичних занять, засвоїли теми, що винесені для самостійної роботи в межах модуля та виконали всі вимоги з навчальної дисципліни.

Здобувачі освіти, які складають ПМК, повинні набрати мінімальну кількість балів – 50. Передбачено два перескладання за дозволом адміністрації інституту..

Здобувачі вищої освіти, які під час вивчення дисципліни мають середній бал поточної успішності від 4,50 до 5,0, звільняються від складання ПМК і автоматично (за згодою) отримують підсумкову оцінку відповідно до *таблиці*, при цьому присутність здобувача освіти на ПМК є обов'язковою. У разі незгоди з оцінкою, зазначена категорія здобувачів вищої освіти складає ПМК за загальними правилами.

Методи навчання:

1. Вербальні методи: лекція, бесіда, розповідь, пояснення.
2. Наочні методи: ілюстрування, демонстрування, спостереження.
3. Практичні методи: ситуаційні задачі, пошуково-дослідницька робота.
4. Інтерактивні методи: дискусія, кейс-метод, ситуаційний аналіз, мозковий штурм.

Методи контролю: усний контроль, тестовий, самоконтроль.

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методичне забезпечення:

- силабус дисципліни;
- тестові завдання;
- кейси до практичних занять та консультацій (ситуаційні задачі, проблемні питання, звітна документація закладів охорони здоров'я тощо);
- мультимедійні презентації лекцій;

- контент платформи eAristo.

Рекомендована література:

Базова

1. Громадське здоров'я: підручник / Грузєва Т. С., Лехан В. М., Огнєв В. А. та ін.; за заг.ред. Т. С. Грузєвой. Вінниця: Нова Книга, 2023. – 616 с.
2. Голованова І. А., Белікова І. В., Ляхова Н. О. Організація та економіка охорони здоров'я. Навчальний посібник для здобувачів вищої освіти магістерського рівня спеціальності 229 Громадське здоров'я. – Полтава, 2021.– 158 с.
3. Біостатистика : підручник / [Грузєва Т. С., Лехан В. М., Огнєв В. А. та ін.] ; за заг. ред. Грузєвої Т. С. – Вінниця : Нова Книга, 2020. – 384 с.

Допоміжна

1. Громадське здоров'я в Україні: реалії, тенденції та перспективи: Колективна монографія за загальною редакцією Ждан В.М., Голованова І.А. Полтава 2020, 279с. Режим доступу: <http://repository.pdmu.edu.ua/handle/123456789/16576?mode=full>
2. Голованова І. А., Лунін Д. С., Комар А. В., Ляхова Н. О., Белікова І. В. Військово-лікарська експертиза в закладах охорони здоров'я: вимоги сьогодення. / Громадське здоров'я в Україні: здобутки та виклики сьогодення: колективна монографія / за заг. ред. проф. Ждана В. М. та проф. Голованової І. А. – Полтава, 2023. – 174 с.
3. Ждан В. М., Голованова І. А., Потяженко М. М. та ін. Організація терапевтичної допомоги населенню України. Навчально-методичний посібник для лікарів-інтернів і лікарів-слухачів закладів (факультетів) післядипломної освіти МОЗ України. Полтава, 2019. – 108 с.
4. Проект Стратегії розвитку системи охорони здоров'я до 2030 року. <https://moz.gov.ua/uploads/ckeditor/%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%8F/UKR%20Health%20Strategy%20Feb%2024.2022.pdf>
5. Здоров'я 2020 – Основи європейської політики та стратегії для ХХІ століття. – ВОЗ, 2013. – 232с. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.euro.who.int/ru/health-topics/health-policy/health-2020-the-european-policy-for-health-and-well-being>
6. Населення України. Демографічний щорічник. – К.: Держкомстат України. (режим доступу: www.ukrstat.gov.ua).
7. Концепція стратегічного ведення комунікації ВООЗ в інтересах ефективної передачі інформації. Електронний ресурс. (Rus) Режим доступу: <https://www.who.int/about/what-we-do/strategic-communications-framework/ru/>
8. Наказ Міністерства оборони України 14.08.2008 № 402 «Про затвердження Положення про військово-лікарську експертизу в Збройних Силах України» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1109-08#Text>.
9. Закон України «Про судову експертизу» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1994, № 28, ст.232) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038->

12#Text

10. Інструкція МОЗ України №6 від 17.01.95 «Інструкція про проведення судово-медичної експертизи» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0254-95#Text>
11. Наказ МОЗ України «Про затвердження Порядку проведення судово-психіатричної експертизи» від 08.05.2018 № 865 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0719-18#Text>
12. Загальні правила проведення патологоанатомічних розтинів померлих і прижиттєвих патоморфологічних досліджень операційного і біопсійного матеріалів (Міністерство охорони здоров'я України. Український центр наукової медичної інформації та патентно-ліцензійної роботи. Методичні рекомендації) – Київ, 2017. – 57 с. http://patholog.org.ua/upload/intext/mp29_2017.pdf
13. Організаційно-правові та соціально-економічні засади функціонування системи громадського здоров'я в Україні: колективна монографія / за заг. ред. проф. Ждана В. М. та проф. Голованової І. А. Полтава: ТОВ «Фірма «Техсервіс», 2021. 193 с.
14. Рамка цифрової компетентності працівника охорони здоров'я України. МОЗ України, 2023.
15. Holovanova I. A. Features of the organization and provision of emergency medical care in Poltava region / I. A. Holovanova, O. I. Krasnova, S. M. Tanianskaia [et al.] // Wiadomosci Lekarskie. 2021. Vol. 74, № 2. P. 351–354.
16. Динаміка показників стаціонарних відділень міської лікарні за 2018–2020 роки / Плужнікова Т.В., Краснова О.І., Белікова І.В., Ляхова Н. О., Хорош М.В., Безбородько М.М.// Україна. Здоров'я нації. - 2021. - № 2 (64). – С. 20-24.
17. V.M. Zhdan, I.A. Holovanova, M.V. Khoroshs, et al. Analysis of the legislative activity of the ministry of health of Ukraine and the conditions of the Russian-Ukrainian war in 2022. Wiadomosci Lekarskie. 2022;75 (6):1425-1433. DOI: 10.36740/WLek202206101.
18. Харченко Н.В., Плужнікова Т.В., Краснова О.І., Костріков А.В., Ковбаса К.І. Основні засади проведення скринінгу населення на туберкульоз. Україна. Здоров'я нації. – 2023. – № 1 (71). – С. 89 – 94.
19. Lyakhovsky V. I., Krasnov O. H., Lisenko R. B., Gorodova-Andreeva T. V., Liulka O. M., Lyakhova N. O., Krasnova O. I. Current aspects of urgent surgical assistance in patients with diabetic foot syndrome. Emerg Med Serv, 2023; X, 1: 22-27. DOI:10.36740/EmeMS202301103

Інформаційні ресурси

- Всесвітня організація охорони здоров'я www.who.int
- Кохрейнівський центр доказової медицини www.cebm.net
- Кохрейнівська бібліотека www.cochrane.org
- Національна медична бібліотека США – MEDLINE www.ncbi.nlm.nih.gov/PubMed
- Канадський центр доказів в охороні здоров'я www.cche.net

- Центр контролю та профілактики захворювань www.cdc.gov
- Центр громадського здоров'я МОЗ України www.phc.org.ua
- Українська база медико-статистичної інформації «Здоров'я для всіх»: <http://medstat.gov.ua/ukr/news.html?id=203>
- Журнал British Medical Journal www.bmj.com
- Журнал Evidence-Based Medicine www.evidence-basedmedicine.com

Корисні посилання:

- Інструменти мотиваційного інтерв'ю в практиці сімейного лікаря | Твій сімейний лікар. https://www.youtube.com/watch?v=wgE-E4RG7k&ab_channel=%D0%A2%D0%B2%D1%96%D0%B9%D1%81%D1%96%D0%BC%D0%B5%D0%B9%D0%BD%D0%B8%D0%B9%D0%BB%D1%96%D0%BA%D0%B0%D1%80
- Мотиваційне інтерв'ювання (частина 1) ► Курс “Кращі практики управління медичним закладом” https://www.youtube.com/watch?v=MI9WKq3zHFY&ab_channel=%D0%90%D0%BA%D0%B0%D0%B4%D0%B5%D0%BC%D1%96%D1%8F%D0%9D%D0%A1%D0%97%D0%A3
- Академія НСЗУ <https://www.youtube.com/@academynszu>

Силабус підготовлений доцентом, канд.мед.наук Наталією ЛЯХОВОЮ за консультативної підтримки гаранта ОПП Громадське здоров'я доцента, канд.мед.наук Інни БЄЛІКОВОЇ